

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 162/08-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. mája 2008 predbežne prerokoval sťažnosť J. M., D. M., O. M. a M. A. M., všetci B., prechodne ubytovaných v B., ktorou namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 16 ods. 1 a 2 a čl. 19 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru Lučenec a Okresnej prokuratúry Lučenec súvisiacim s prešetrovaním oznámení J. M. z 3. septembra 1997 a 1. januára 2000, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. M., D. M., O. M. a M. A. M. odmieta z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. marca 2008 doručená sťažnosť J. M., D. M., O. M. a M. A. M., všetci B., prechodne ubytovaných v B. (ďalej aj „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 16 ods. 1 a 2 a čl. 19 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“),

pričom za porušovateľov uvedených práv označili Úrad justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru Lučenec (ďalej len „okresný úrad vyšetrovania“) a Okresnú prokuratúru Lučenec (ďalej len „okresná prokuratúra“). Zo sťažnosti vyplýva, že k namietanému porušeniu označených práv malo podľa sťažovateľov dôjsť nečinnosťou, resp. zbytočnými prietiahmi v postupe označených orgánov činných v trestnom konaní v nadväznosti na oznámenia sťažovateľa J. M. z 3. septembra 1997 a 1. januára 2000 (ďalej aj „trestné oznámenia“) pre podozrenie zo spáchania trestného činu neoprávneného užívania cudzej veci podľa § 249 ods. 1 a 3 Trestného zákona platného a účinného do 31. decembra 2005 (ďalej len „Trestný zákon“) a trestného činu marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 171 ods. 2 písm. a) Trestného zákona.

Zo sťažnosti sa dá vyvodiť, že uvedené trestné oznámenia súviseli so sporom medzi sťažovateľom J. M. a konateľmi obchodnej spoločnosti L., spol. s r. o., L., predmetom ktorého bolo *„neoprávnené užívanie cudzej veci a následné zmarenie výkonu úradného rozhodnutia pri vymáhaní bezdôvodného obohatenia vo výške 4,4 milióna Sk potvrdené právoplatným a vykonateľným rozsudkom“*, čo potvrdzuje aj k sťažnosti priložená kópia rozsudku Okresného súdu Lučenec sp. zn. 8 C 7/98 z 10. septembra 1998, ktorý nadobudol právoplatnosť 25. mája 1999 a ktorým bola okrem iného označenej obchodnej spoločnosti uložená povinnosť zaplatiť sťažovateľovi J. M. sumu 4 437 176,59 Sk s príslušenstvom do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Podľa sťažovateľov *„Orgány činné v trestnom konaní od roku 1997 spôsobili prietahy v konaní tým, že bolo vznesené obvinenie voči konkrétnym osobám a následnou nečinnosťou do dnešného dňa teda ani po 11 rokoch nebola vznesená obžaloba.*

Kedže v spore išlo o sumu 4,4 milióna Sk, sťažovatelia sa nečinnosťou orgánov činných v trestnom konaní dostali do druhej platobnej neschopnosti (nemohli narábať so svojimi peniazmi), ktorá viedla až k prepadu do bezdomovstva a tento stav bol spôsobilý privodiť sťažovateľom porušenie ich základných práv na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti.

... Sťažovateľov tieto okolnosti donútili hľadať ochranu v zahraničí odkiaľ podali v roku 2002 a 2003 niekoľko ďalších oznámení, na Okresný úrad vyšetrovania PZ v Lučenci

z podozrenia, že tie isté osoby spáchali ďalší trestný čin. Dňa 11. 6. 2004 podali podnet na Generálnu prokuratúru SR, v ktorom zhrnuli všetky prietahy v konaní a žiadali, aby orgány činné v trestnom konaní konali“.

Sťažovatelia priložili k sťažnosti prípis Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) č. XV/3 Spr 1055/04-23 z 5. novembra 2004, v ktorom generálna prokuratúra zaujala stanovisko k ich podnetu z 11. júna 2004, ako aj ďalším podaniam adresovaným orgánom prokuratúry, v ktorom sa okrem iného uvádza, že „*pri riešení Vašich ostatných vyššie uvedených podaní a urgencií nepostupovali prokurátori Trestného odboru Generálnej prokuratúry SR dôsledne, v zmysle zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre.*

O týchto pochybeniach bol informovaný pán generálny prokurátor, pričom zo strany vedenia Generálnej prokuratúry SR boli prijaté konkrétne opatrenia, aby v budúcnosti k podobnému stavu nedochádzalo“.

K sťažnosti predložili sťažovatelia aj kópiu ďalšieho trestného oznámenia sťažovateľov J. M. a D. M. z 24. septembra 2007 adresovaného okresnému úradu vyšetrovania, v ktorom označili za podozrivých zo spáchania viacerých trestných činov konateľov obchodnej spoločnosti L., spol. s r. o.

Sťažovatelia opierajúc sa o uvedené tvrdia, že pasivitou orgánov činných v trestnom konaní bolo porušené nielen ich základné právo na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ale im „*týmto bolo ubraté právo... na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti v zmysle čl. 16 ods. (1) a (2) a čl. 19 ods. (1) a (2) Ústavy SR*“.

Sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd vo veci ich sťažnosti prijal toto rozhodnutie:
„1. Základné právo J. M. a D. M. na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky bolo porušené.

2. Právo J. M., D. M., O. M., M. A. M. na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti v zmysle čl. 16 ods. (1) a (2) a čl. 19 ods. (1) a (2) Ústavy SR porušené bolo.“

Sťažovatelia zároveň žiadajú, aby im bolo priznané primerané finančné zadosťučinenie, a to J. M. a D. M. v sume po 1 000 000 Sk, O. M. v sume 750 000 Sk a M. A. M. v sume 500 000 Sk, a aby im boli priznané trovy právneho zastúpenia.

Súčasťou sťažnosti bola aj žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu doložená o čestné vyhlásenie a dokumentáciu preukazujúcu aktuálne osobné, majetkové a zárobné pomery sťažovateľov.

Vzhľadom na to, že sťažnosť v predloženom znení neobsahovala všetky náležitosti predpísané zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ústavný súd vyzval sťažovateľov, aby ju v určenej lehote doplnili, a to najmä o označenie právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým malo dôjsť k porušeniu nimi označených práv.

Sťažovatelia v odpovedi na výzvu ústavného súdu z 3. apríla 2008 označili ako posledné právoplatné rozhodnutie vo veci uznesenie okresného úradu vyšetrovania „ČVS: OÚV 4/10/2000 zo dňa 23. 11. 2000 o začatí trestného stíhania 1. M. Č., 2. I. Š.“ a zároveň uviedli, že si 1. apríla 2008 prevzali od polície v Lučenci poštou zaslané doklady, medzi ktorými boli aj uznesenia okresného úradu vyšetrovania o prerušení trestného stíhania z 12. februára 2003 a o pokračovaní trestného stíhania z 28. októbra 2007, ktorých pravosť spochybňujú a oznamujú, že v tejto súvislosti podajú trestné oznámenie na neznámeho páchatel'a.

II.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Sťažovatelia vo svojom podaní z 3. apríla 2008 označili ako rozhodnutie, ktorým malo dôjsť k porušeniu ich základných práv, uznesenie okresného úradu vyšetrovania ČVS: OÚV 4/10/2000 z 23. novembra 2000. Týmto uznesením bolo začaté trestné stíhanie M. Č. a I. Š. pre trestný čin neoprávneného užívania cudzej veci podľa § 249 ods. 1 a 3 Trestného zákona.

Po preskúmaní označeného uznesenia okresného úradu vyšetrovania ústavný súd konštatoval, že ním nemohlo dôjsť k porušeniu základných práv sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1, čl. 16 ods. 1 a 2 a čl. 19 ods. 1 a 2 ústavy, pretože ide o uznesenie, ktoré svojím obsahom i povahou smeruje k dosiahnutiu účelu, ktorý sťažovateľ J. M. trestnými oznámeniami z 3. septembra 1997 a 1. januára 2000 sledoval. Táto skutočnosť by sama osebe zakladala dôvod na odmietnutie sťažnosti sťažovateľov z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Ústavný súd opierajúci sa o materiálne chápanie ochrany ústavnosti tento záver nepovažoval za dostatočný, a preto preskúmal sťažnosť sťažovateľov z hľadiska celého jej obsahu, z ktorého vyplýva, že sťažovatelia ňou namietajú porušenie svojich základných práv postupom (nečinnosťou) okresného úradu vyšetrovania v trestnej veci vedenej pod sp. zn. ČVS: OÚV 4/10/2000.

Z dokumentácie predloženej sťažovateľmi ústavný súd zistil, že okresný úrad vyšetrovania vyšetrovanie v predmetnej trestnej veci uznesením z 12. februára 2003 prerušil z dôvodu, že „v priebehu vykonávaného vyšetrovania je potrebné k veci vypočúť ako

poškodeného J. M., pričom tento sa v mieste trvalého bydliska nezdržiaval a následne bolo zistené, že by sa mal zdržiavať na adrese bydliska v obci V., vyšetrovateľ uznesením zo dňa 12. 12. 2002 v trestnom stíhaní pokračoval. V priebehu vykonaného vyšetrovania boli vykonané aj ďalšie úkony, avšak vykonaným šetrením na mieste pobytu v obci V., ktoré J. M. sám uviedol, bolo zistené, že tento sa udanej adrese nezdržiava. Keďže miesto jeho pobytu a rovnako tak ani pobytu jeho manželky D. M. sa nepodarilo zistiť, bolo potrebné rozhodnúť tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia“.

Ústavný súd nevidel dôvod spochybnit' uznesenie okresného úradu vyšetrovania o prerušení trestného stíhania aj vzhľadom na skutočnosť, že sťažovatelia sami v sťažnosti uvádzajú, že sa v tomto období nachádzali v zahraničí. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej prerušenie konania pred príslušným orgánom verejnej moci, ku ktorému dôjde na základe zákonom predvídaného dôvodu, resp. ústavne akceptovateľného dôvodu, možno považovať za prekážku konania. Ak nedôjde k odpadnutiu prekážky konania spôsobom predvídaným zákonom, nemôžu sa v prerušenom konaní vykonávať žiadne procesné úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania, pričom činnosť príslušného orgánu verejnej moci sa v zásade obmedzuje na zisťovanie toho, či medzičasom došlo k odstráneniu prekážky konania. Preto ústavný súd nečinnosť orgánu verejnej moci v dôsledku existencie zákonnej prekážky jeho postupu neposudzuje ako zbytočné prietahy v konaní (mutatis mutandis napr. II. ÚS 3/03, I. ÚS 65/03).

Ďalším uznesením okresného úradu vyšetrovania z 28. októbra 2007 bolo rozhodnuté o pokračovaní trestného stíhania v predmetnej veci „*lebo dôvod na prerušenie pominul*“, keďže pobyt poškodeného J. M. bol zistený. Túto skutočnosť ústavnému súdu potvrdil aj okresný prokurátor okresnej prokuratúry v prípise č. k. 1 Pv 197/00-132 z 29. apríla 2008, ktorý na základe výzvy ústavného súdu v ňom okrem iného uviedol, že trestné stíhanie bolo prerušené „*pre neprítomnosť poškodeného J. M., ktorý sa zdržiaval mimo územia Slovenskej republiky na bližšie nezistenom mieste. Pred vydaním uznesení o prerušení trestného stíhania boli overované viaceré adresy, na ktorých by sa poškodený mohol zdržiavať, avšak bez kladného výsledku.*

V prerušenom trestnom stíhaní bolo naposledy pokračované dňa 28. 10. 2007. Podľa písomnej správy vyšetrovateľa PZ z 18. 4. 2008 termín preštudovania vyšetrovacieho spisu bol určený na deň 28. 4. 2008“.

Na základe uvedených zistení ústavný súd konštatoval, že prieťahy v predmetnej trestnej veci boli z veľkej miery spôsobené tým, že sťažovateľ vzhľadom na svoj dlhodobý pobyt v zahraničí neposkytol orgánom činným v trestnom konaní potrebnú súčinnosť, bez ktorej objektívne nebolo možné pokračovať vo vyšetrovaní. V súčasnosti sú tieto prekážky odstránené, vo vyšetrovaní sa pokračuje a sťažovateľ J. M., ako aj ďalší sťažovatelia ako poškodení majú na ochranu svojich práv k dispozícii právne prostriedky vyplývajúce im tak z Trestného poriadku, ako aj zo zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“). Z uvedeného dôvodu neexistuje podľa názoru ústavného súdu medzi právami označenými sťažovateľmi a postupom orgánov činných v trestnom konaní v trestnej veci ČVS: OÚV 4/10/2000 taká príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala, že postupom okresného úradu vyšetrovania alebo okresnej prokuratúry mohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľov na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a v tejto súvislosti aj k porušeniu ich základných práv podľa čl. 16 ods. 1 a 2 a čl. 19 ods. 1 a 2 ústavy. Preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľov pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Po odmietnutí sťažnosti bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa žiadosťou sťažovateľov o ustanovenie právneho zástupcu na konanie pred ústavným súdom.

Nad rámec uvedeného ústavný súd považoval za potrebné uviesť, že v danom prípade existujú aj dôvody na odmietnutie sťažnosti sťažovateľov z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu. Z čl. 127 ods. 1 ústavy totiž vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy, je založená na princípe subsidiarity. Princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojho

základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorý je kompetenčne predsunutý pred uplatnenie právomoci ústavného súdu (podobne II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, I. ÚS 178/04, IV. ÚS 380/04). Z princípu subsidiarity vo vzťahu ku konkrétnym okolnostiam predmetnej trestnej veci teda vyplýva, že oprávnenia okresnej prokuratúry na úseku dozoru nad trestným stíhaním vedeným pod ČVS: OÚV 4/10/2000 vylučujú právomoc ústavného súdu vo vzťahu k namietanému postupu okresného úradu vyšetrovania a oprávnenia nadriadenej prokuratúry, resp. generálnej prokuratúry, vyplývajúce zo zákona o prokuratúre (§ 31 a nasl. - vybavovanie podnetov) a vylučujú aj právomoc ústavného súdu preskúmavať postup okresnej prokuratúry pri zabezpečovaní dozoru nad uvedenou trestnou vecou.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. mája 2008